

Recensies

THEO BÖGELS

Titia Ram, *Magnitude in Marginality. Edward Cave and The Gentleman's Magazine 1731-1754*, Overveen, Gottmann & Fainsilber Katz, 1999 (diss. Utrecht).

In 1731 richtte de Londense uitgever Edward Cave *The Gentleman's Magazine* op, een maandblad dat schaamteloos gebruik maakte van materiaal uit andere tijdschriften en van gegevens die Cave op zijn werk in het *General Post Office* kon achterhalen. Het blad had een andere formule dan de concurrentie: in plaats van een alwetende en vooral betweterige redacteur-verteller liet Cave al spoedig zijn lezers aan het woord. Hij liet lezersvragen door lezers beantwoorden, drukte talloze gedichten en verhandelingen van lezers af en zwengelde discussies aan over onderwerpen die zijn lezers interesseerden. Het blad is dan ook een onuitputtelijke bron voor de studie van de achttiende eeuw: er zijn geen andere bronnen die zoveel gegevens bevatten over de mening en de smaak van het algemene publiek.

Rams boek is het meest recente werk over Cave en zijn tijdschrift. De vragen die het uitgangspunt voor deze studie vormen zijn interessant, en een aanzienlijk deel van het materiaal dat de schrijfster heeft achterhaald, is nieuw. Daarom is het resultaat des te teleurstellender. Een van de belangrijkste doelen die Ram zichzelf stelt, is het achterhalen van het lezerspubliek, want, zo claimt zij, geen enkel ander tijdschrift had een lezerspubliek dat geografisch en intellectueel zo divers was. Dit is een moeilijk te bewijzen stelling, want van de andere tijdschriften bestaan nauwelijks gegevens. De bewering dat het blad uitzonderlijk was

omdat het vooral in de provincie gelezen werd, is eveneens moeilijk staande te houden. Zoals Ram zelf ook al aangeeft, was de verschijningsdag van de meeste tijdschriften afgestemd op het vertrek van de postkoetsen uit Londen, zodat een snelle verspreiding door het hele land gegarandeerd was.

Was het tijdschrift dan wel speciaal voor de provinciale lezer samengesteld, zoals Ram beweert, en was dit lezerspubliek zo divers? Het uitgangspunt dat de schrijvers van de ingezonden stukken ook lezers van het tijdschrift waren, is terecht. Als de identiteit van deze schrijvers achterhaald kan worden, is het mogelijk iets te zeggen over de verspreiding van het lezerspubliek. Ram gaat niet in op het feit dat schrijvers van ingezonden brieven en gedichten niet typerend voor het overige lezerspubliek hoeven te zijn. Slechts van ruim vierhonderd van de vijfduizend gedichten, afgedrukt tussen 1731 en 1754, de tijd dat Cave verantwoordelijk was voor het tijdschrift, zijn de auteurs bekend. Dit zijn slechts tweehonderdvijftig namen, waaraan Ram er vijftig toevoegt. Statistisch gezien is het totale aantal identificaties erg laag, en de generaliserende conclusies die Ram hieruit trekt, zijn nauwelijks onderbouwd. Mijn twijfel over de conclusies komt ook voort uit de bronnen die Ram gebruikt. De informatie over de bekende dichters wordt kritiekloos gehaald uit de *Dictionary of National Biography*, waarvan het laatste deel in 1910 verscheen. Hoezeer dit materiaal verouderd is, blijkt bijvoorbeeld bij de opsomming van vrouwelijke dichters. Over Constantia Grierson zegt Ram de DNB na, dat van de meeste van haar gedichten 'copies have not been preserved' (87). Echter, al in 1984 schreef Lonsdale in

zijn baanbrekende *Eighteenth-Century Women Poets*, dat 'a manuscript notebook containing both published and unpublished poems by her has recently come to light' (92). Lonsdales boek staat wel in Rams bibliografie, maar is blijkbaar erg selectief geraadpleegd.

Ook over de inhoud van de gedichten en essays worden secundaire bronnen als autoriteit geciteerd: als Ram zelf een analyse presenteert, is het resultaat mager. *The Gentleman's Magazine* besteedde opvallend weinig aandacht aan de roman, maar wel aan een even nieuw en verwant genre: de biografie, veelal geschreven door Samuel Johnson, de beroemde redacteur van het tijdschrift. Ondanks het feit dat in de overvloedige bestaande literatuur over deze *Lives* Johnsons vrije gebruik van zijn bronnen is

aangetoond, geeft Ram objectiviteit als een van de kenmerken van deze levensbeschrijvingen. Tegelijkertijd noemt zij de beschreven levens echter 'exemplary and commendable' (166). Beide delen van deze paradox worden 'bewezen' door tekstfragmenten, waarbij een textuele analyse ontbreekt.

Tweederde van dit boek bestaat uit lijsten en registers. Hieronder bevindt zich een nuttige lijst met de beginregel van alle gedichten, behalve die in het Grieks, want 'eighteenth-century Greek fonts are extremely hard to decipher' (185), met ingangen in dit corpus op datum en auteur. Dankzij Rams inspanningen is er nu ook een reconstructie van Caves fonds, met lijsten van advertenties uit de omslagen van *The Gentleman's Magazine* die Ram ontdekt heeft.

MARGREET DE LANGE

Index on Censorship 1972-1997: An Embarrassment of Tyrannies. 25 Years of Index on Censorship, W.L. Webb & Rose Bell, eds., Victor Gollancs: London, 1997.

In de eerste 25 jaar van zijn bestaan heeft het tijdschrift *Index on Censorship* een opvallende gedaanteverwisseling ondergaan. Het begon in 1972 als een nogal onooglijk krantje, gedrukt op goedkoop papier en met een simpel zwart-wit omslag. Nu, ruim vijftwintig jaar later, verschijnt het tijdschrift in boekvorm met een uitbundig vormgegeven kleurig koft. (Bij een recent nummer over verboden muziek was zelfs een CD ingesloten.) Deze verandering is niet alleen uiterlijk: ook wat betreft de doelstelling en de inhoud is er in de loop der jaren het een en ander veranderd.

Index on Censorship werd in 1972 opgericht door Stephen Spender om een stem te geven aan dissidente schrijvers in de Sovjet Unie. Zijn idee was om werk te publiceren van schrijvers die dat in eigen land niet konden omdat ze gevangen zaten of omdat hun werk

verboden was. Publikatie van hun werk in het Westen betekende een steun in de rug voor de schrijvers en wakte ook belangstelling voor de situatie achter het IJzeren Gordijn. In deze beginjaren hield het blad zich dus vooral bezig met censuur in de enge betekenis van het woord: het verbieden van publicaties en het monddood maken van schrijvers. In de loop der tijd, en vooral na de val van de muur in 1989, heeft het begrip 'censuur' een veel bredere betekenis gekregen. In de laatste tien jaar heeft *Index* zich ontwikkeld tot een platform voor informatie en debat over velerlei misstanden die kunnen worden opgevat als een belemmering van de vrijheid van meningsuiting, maar die veel verder gaan dan censuur in de enge zin. Dit levert vaak interessante artikelen op over bijvoorbeeld geweld op de televisie of vrijheid van meningsuiting op internet, maar soms dreigt het specifieke karakter van censuur te verdwijnen en denkt de lezer eerder een publicatie van Amnesty International of een andere mensenrechtenorganisatie in handen te hebben. Zo verschenen er in het afgelopen jaar speciale